

STORTINGET

Innst. 91 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 34 S (2024–2025)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (lønsforhandlingane i det statlege tariffområdet 2024)

Til Stortinget

Innledning

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet legg i proposisjonen fram tilråding om lønsregulering for dei embetsmenn og statstilsette som ikkje er dekte av hovudtariffavtalane og forslag til endringar i statsbudsjettet for 2024.

I punkt 2 i proposisjonen blir det gjeve ein omtale av lønsforhandlingane i det statlege tariffområdet 2024, i punkt 2.1 nærare om lønsforhandlingane med temaa forhandlingane, den økonomiske ramma og forhandlingsstader og i punkt 2.2 om lønsregulering m.m. for dei embetsmenn og statstilsette som ikkje blir dekte av hovudtariffavtalane.

I punkt 3 i proposisjonen blir det gjeve ein omtale av endringar på statsbudsjettet for 2024. Dette gjeld kap. 1560 Tariffavtalte avsetningar, post 71 Opplæring og utvikling av tillitsvalde, kan overførast.

Det blir vist til proposisjonen for nærare omtale.

Dokumenta i saka er tilgjengelege på sakssida på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Siri Gåsemyr Staalesen, Terje Sørvik og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur og Anne Kristine Linnestad, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Kathrine Kleveland, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Bjørnar Laabak, fra Sosialistisk Venstreparti, Birgit Oline Kjerstad, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til Prop. 34 S (2024–2025) Endringer i statsbudsjettet under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (lønsforhandlingane i det statlege tariffområdet 2024).

Lønsforhandlingene i det statlege tariffområdet 2024

Komiteen viser til proposisjonens omtale av lønsforhandlingene i det statlege tariffområdet for 2024. Komiteen viser til at Stortinget 20. juni 2024 samtykket til at medlemmene av YS Stat får utbetalt lønn i samsvar med møteboken til Riksmekleren datert 24. mai 2024, jf. vedlegg 1 og 2, etter at det endelige resultatet av lønnsoppgjøret i det statlege tariffområdet foreligger, jf. Prop. 108 S (2023–2024) Utbetaling av nye løningar for arbeidstakarar i det statlege tariffområdet 2024 m.m., Innst. 442 S (2023–2024) og vedtak nr. 855 (2023–2024).

Komiteen viser vidare til at LO Stat og staten 17. juni 2024 ble enige om frivillig lønnsnemd. Stortinget samtykket 20. juni 2024 til at Kongen på vegne av staten kan bringe tvister i forbindelse med hovedtariffoppgjøret i staten 2024 inn for Rikslønnsnemnda i samsvar med tjenestetvistloven § 31 annet ledd, jf. Stortinget

gets vedtak 853 (2023–2024). Komiteen viser til at Akademikerne og Unio ikke kom til enighet med staten i meklingen og tok sine medlemmer ut i streik. Streiken ble avsluttet med tvungen lønnsnemnd 2. juni 2024 for Akademikerne og 5. juni 2024 for Unio.

Komiteen viser til at avgjørelser i interessetvistene mellom Akademikerne og Unio og staten og LO Stat og staten, forelå 20. november 2024. Nemnda bestemte at Akademikerne og Unio sine avtaler fra forrige periode skal videreføres. Nemnda bestemte videre at LO Stat skal ha den avtalen som YS Stat ble enig med staten om under meklingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at de nøytrale medlemmene i Rikslønnsnemnda hadde forståelse for statens synspunkt om behovet for en samordnet lønnsdannelse i staten. Flertallet vil videre fremheve at de nevnte medlemmene av nemnda mente at en slik endring av hovedtariffavtalen som staten nedla påstand om, herunder fire likelydende avtaler for det statlige tariffområdet, bør finne sin avklaring og løsning gjennom forhandlinger mellom partene.

Flertallet viser til at frontfaget legger rammen for lønnsoppgjørene i det statlige tariffområdet. Flertallet vil i den forbindelse understreke statens ansvar for å sikre en samordnet og koordinert lønnsdannelse i det statlige tariffområdet.

Flertallet viser til Fafo-rapport 2024:12 Utredning av konsekvenser av ulike hovedtariffavtaler i staten. Flertallet mener dagens situasjon med ulike avtaler må følges nøye for å hindre at ansatte får ulik lønn for likt arbeid avhengig av hvor de er organisert.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet påpeker at organisasjons- og forhandlingsfrihet er grunnleggende i det norske samfunnet, og at det er arbeidsgivers ansvar å ta vare på alle sine ansatte, både organiserte og uorganiserte. Disse medlemmer påpeker også at staten forhandler med flere parter, og at det derfor er grunnlag for flere tariffavtaler, og at staten har rettslig adgang til å ha flere tariffavtaler. Disse medlemmer bemerker at det å pålegge staten å inngå likelydende hovedtariffavtaler vil være å gripe inn i den enkelte organisasjons selvstendige forhandlingsrett og partenes avtalefrihet.

Komiteens medlem fra Rødt viser til årets forhandlinger mellom staten ved Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) og hovedsammenslutningene for statsansatte, Akademikerne, LO Stat, Unio og YS Stat, om ny hovedtariffavtale i staten for perioden 1. mai 2024 til 30. april 2026. Staten som arbeidsgiverpart er i en særstilling fordi tariffoppgjørene i staten er en del av regjeringens inntektspolitikk. Gjennom inntektspolitikken har

regjeringen et overordnet nasjonalt ansvar for lønnsutviklingen og sysselsettingen. Stortinget har i tjenestetvistloven satt rammer for å oppnå en koordinert lønnsdannelse i staten. Hovedsammenslutningene er gjennom tjenestetvistloven gitt en dominerende posisjon på arbeidstakersiden. Regjeringen Bondevik II understreket dette da loven ble endret i 2002. Formålet med lovendringsforslagene var å «... opprettholde og styrke hovedsammenslutningenes posisjon i det statlige tariffordningssystemet.» (Ot.prp. nr. 38 (2001–2002), side 4). Et av hovedformålene med tjenestetvistlovens strenge krav til forhandlingsrett var å sikre så stor representativitet at hovedsammenslutningene, gjennom koordinering av lønnskrav fra sine medlemsorganisasjoner, gjorde det mulig for staten å gjennomføre en ansvarlig lønnspolitikk basert på en helhetlig tenkning fra alle parter.

Regulering gjennom hovedtariffavtaler bygger på forutsetningen om at det skal finne sted en felles regulering av alminnelige lønns- og arbeidsvilkår. Dette medlem mener det er et sentralt synspunkt at reguleringen for de forskjellige gruppene av statsansatte sees i sammenheng.

Allerede i Innst. 417 (2015–2016) påpekte et mindretall i kommunal- og forvaltningskomiteen at ulikelydende tariffavtaler i staten kunne medføre et effektivitetstap. Dette medlem vil likevel påpeke at staten sin egen undersøkelse blant statlige arbeidsgivere («Arbeidsgiverbarometeret») viser at dette har skjedd. Dette medlem viser til at det er ressurskrevende og tar tid å gjennomføre flere forskjellige forhandlinger. Det har videre oppstått lokal uenighet om forskjellsbehandling pga. organisasjonstilknytning.

Teknisk beregningsutvalg (TBU) for 2023 viser et betydelig merforbruk av virksomhetenes driftsmidler, ut over avtalt disponibel ramme. Dette gjelder for begge avtalemodellene. Statens beregningsutvalg (SBU) for 2023 viser at ulikelydende tariffavtaler har ført til økt bruk av driftsmidler, utenom avtalt disponibel ramme, for å rette opp i utilsiktede konsekvenser av ulikelydende tariffavtaler. Dette medlem er videre bekymret for at dagens situasjon med ulikelydende tariffavtaler bryter mot likebehandlingsprinsippet, ufravikelighetsprinsippet og aktivitets- og redegjørelsesplikten.

Dette medlem merker seg at det i årets oppgjør fra statens side ble fremmet identiske krav og tilbud overfor de fire hovedsammenslutningene i forhandlingene, med en klar målsetting om å oppnå likelydende avtaler. Dette medlem konstaterer at det kun ble inngått avtale om ny hovedtariffavtale med én av hovedsammenslutningene.

Dette medlem tar Rikslønnsnemndas kjennelser i sakene 2-24, 3-24 og 4-24 til etterretning, herunder nemndas føringer til alle partene – både om at partene raskt samler seg om likelydende hovedtariffavtaler, og

at øvrige krav henvises til forhandlinger mellom partene.

Lønnsregulering m.m. for de embetsmenn og statsansatte som ikke blir dekket av hovedtariffavtalene

Komiteen viser til at departementet tilrår at det avtaleområdet som dekker flest årsverk i den enkelte virksomhet skal praktiseres overfor arbeidstakere som ikke er medlem av organisasjoner med forhandlingsrett, i tråd med Stortingets vedtak i 2022, if. Innst. 466 S (2021–2022) og vedtak 819 (2021–2022). Komiteen merker seg at departementet vil følge med på praktiseringen og utslagene av en slik modell. Komiteen viser videre til at det i proposisjonen foreslås at embetsmenn og statsansatte i stillinger som er tatt ut av hovedtariffavtalene, får lønns- og arbeidsvilkår fastsatt i kontrakt, jf. forslag til romertallsvedtak II.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det er arbeidsgiver sitt ansvar å ta vare på de uorganiserte og at disse med bakgrunn i lønnspolitikken til den enkelte virksomhet skal sikres en lønnsutvikling på lik linje med de organiserte arbeidstakerne.

Flertallet tar til etterretning at staten fortsatt har ulike tariffavtaler. Dette nødvendiggjør at Stortinget må beslutte hvilken avtale de uorganiserte skal følge. Flertallet mener at det er riktig at de følger det største avtaleområdet i den enkelte virksomhet slik ordningen har vært siden 2022.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Fafos rapport 2024:12 hvor også de uorganiserte er omtalt og vurdert. Partene i staten bør følge opp modellen med de uorganiserte på egnet måte.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet 2024 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post Føremål	Kroner
1560	Tariffavtalte avsetninger	
	71 Opplæring og utvikling av tillitsvalde, <i>kan overføres</i> , blir auka med ..... frå kr 233 100 000 til kr 247 300 000	14 200 000

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener arbeidet for å oppnå likelydende hovedtariffavtaler må forsterkes og videreføres. Disse medlemmer viser til vedtak 817 fra behandlingen av Innst. 466 S (2021–2022), der Stortinget ba regjeringen sette ned et lønnsutvalg for å se på lønnsystemet i staten. Disse medlemmer viser til at hovedsammenslutningenes sentrale rolle, hensynet til reell konfliktrett og hensynet til at staten som en ansvarlig arbeidsgiverpart har store krav til transparens, tilsier at tilstrekkelige deler av disponibel ramme avsettes til sentrale, generelle tillegg. Det tilligger Stortinget å fastsette reguleringen av lønns- og arbeidsvilkår for uorganiserte statsansatte.

Tjenestetvistloven forutsetter at alle statsansatte må tilhøre tariffavtaler som er representative og som dekker det store omfanget av stillingstyper. Tjenestetvistloven forutsetter at lønnsfastsettelsen for de som ikke er medlem hos hovedsammenslutningene, må fastsettes basert på det som allerede er fastsatt i tariffavtale for tilsvarende grupper tjenestemenn. Disse medlemmer tar til etterretning at statens tariffavtaler fortsatt har ulik ordlyd. Blant annet er det kun den ene avtalemodellen som har minstelønnsnivåer for alle stillingskoder og som dermed kan sies å være representativ. Disse medlemmer viser til at den modellen som ble innført for regulering av uorganiserte statsansatte, skulle evalueres. Disse medlemmer ber regjeringen vurdere om reguleringen av uorganiserte kan bidra til å oppnå målet om likelydende hovedtariffavtaler.

Endringer på statsbudsjettet for 2024

KAP. 1560 TARIFFAVTALTE AVSETNINGER

Post 71 Opplæring og utvikling av tillitsvalgte, *kan overføres*

Komiteen viser til at det foreslås å øke bevilgningen med 14,2 mill. kroner.

II

For embetsmenn og statstilsette som ikkje er medlemmer av Akademikerne, LO Stat, Unio eller YS Stat, og derfor ikkje får sine løns- og arbeidsvilkår fastsette i hovudtariffavtale, skal det bli gjort regulering av lønene i samsvar med det avtaleområdet (Akademikerne og Unio eller LO Stat og YS Stat) som dekker flest årsverk i den einsskilde verksemda. Embetsmenn og statstilsette som er tekne ut av hovudtariffavtalane, får sine løns- og arbeidsvilkår fastsette administrativt i eigen kontrakt.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 10. desember 2024

Lene Vågslid

leder og ordfører